Nr. 2 (465)
2026 m. vasaris

Kaina
2 Eur

Akiratis

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS MĖNRAŠTIS

Su Lietuvos valstybės atkūrimo diena!

Parengta nauja LKD įstatų redakcija

Gestotyros centro stažuotė Danijoje

A. GRABAUSKAS: „Akiračio“ tekstų vertimas buvo tarsi grįžimas namo

ŠIAME NUMERYJE

2–3 **Trumpai apie mus**

PSICHOLOGAS PATARIA

4 **Depresija**

LKD

4–5 **Respublikinės valdybos posėdyje**

5 **LKD veiklos rėmimas 2026 metais**

6–7 **Parengta nauja LKD įstatų redakcija**

7 **LKD mėnraščio straipsniai vaizdo formatu**

MŪSŲ ŽMONĖS

8–9 **A. Grabauskas: „Akiračio“ tekstų vertimas buvo tarsi grįžimas namo**

GESTŲ KALBA

10–11 **Gestotyros centro stažuotė Danijoje**

12–13 **V. Grygelienė: kelias nuo savamokslės iki profesionalios vertėjos**

SPORTAS

14–15 **Pergalėms reikia dviejų: trenerio ir atleto**

UGDYMAS

16 **Saugaus interneto dienos minėjimas**

Viršelyje – fotografės **Merily Aun** nuotr.

Trumpai APIE MUS

Vertimo centro Klaipėdos teritorinis skyrius įsikėlė į naujas patalpas. Dabar vertėjus galite rasti adresu I. Kanto g. 11, Klaipėda.

Kaip teigė laikinoji LGKVC Klaipėdos teritorinio skyriaus vedėja **Virga Rimkuvienė**, jau 2025 m. vasarą tapo aišku, kad ateinantį šaltąjį sezoną vertėjų komanda senosiose patalpose neišgyvens: trūko vamzdynai. Kol buvo ieškoma naujų patalpų, maždaug nuo lapkričio vidurio iki sausio vertėjai buvo priversti dirbti iš namų. Sausio mėnesį LGK vertėjų komandai įteikti naujų patalpų raktai, o šiandien čia galima visa jėga dirbti. Kaip teigiama, dabartinės patalpos kiek erdvesnės, jų plotas kiek didesnis nei 200 m2. Įrengti 6 kabinetai, yra nedidelė salė, filmavimo patalpa, mokymų klasė, atskira patalpa su įrengtomis keturiomis darbo vietomis nuotoliniam vertimui. Iš jų 2 vietos įrengtos darbui su programėle „LGK vertimai“. Vienintelis dalykas, dėl ko neramu darbuotojams, kad Klaipėdos miesto savivaldybė su LGKVC sudarė tik dvejų metų trukmės patalpų nuomos sutartį.

* * *

Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centre daugybe įvykių ir renginių paminėta Vasario 16-oji, Lietuvos valstybės atkūrimo diena.

Valstybės atkūrimo proga mokykloje parengtas videostendas. Istorijos mokytojos **Lilijos Malachauskytės** iniciatyva vyko mini performansas „Paliesti istorijos“. Tačiau įspūdingiausia, kad 5 klasės mokiniams teko garbė dalyvauti edukacijoje Signatarų namuose. Mokiniai išėjo į garsųjį Signatarų namų balkonėlį, nusifotografavo prie sienos, kur fotografavosi ir Vasario 16-osios akto signatarai.

* * *

Šeimų bendrijos PAGAVA darbuotojai atvyksta į bet kurią Lietuvos mokyklą ar darželį ir surengia smagią pamokėlę apie klausos aparatus, klausos implantus, girdėjimą gerinančias sistemas.
PAGAVA dovanoja lankstinukų su pirštų abėcėle ir pamoko, kaip lietuviškas raides rodyti pirštais.
Pamoko pagrindinių gestų.
Pamokėles pritaiko pagal vaikų amžių.
Registruokitės pamokėlei *pagavabendrija@pagava.lt* arba skambinkite +370 5 2120763.
Bendrijos darbuotojai atvyks jums patogiu metu.

Vasario 11 dieną paminėta Europos skubios pagalbos numerio 112 diena.
Lietuva yra viena iš nedaugelio valstybių Europoje, kur kurtieji vaizdo skambučiu per vertėją visą parą patys gali išsikviesti greitąją pagalbą, policiją, ugniagesius.
Tokią galimybę jiems suteikia speciali programėlė, kuria jie gali naudotis registravęsi Lietuvos kurčiųjų draugijoje ir gavę autorizacijos (asmeninį) kodą.
Privalumas, kad programėlė leidžia nustatyti ir asmens buvimo vietą.

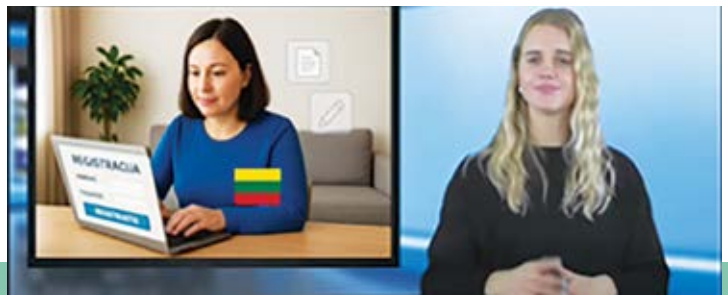
* * *

Balandžio 22–24 dienomis
Kaune vyks Šiaurės ir Baltijos šalių kurčneregių svarbus pasitarimas, forumas. Neseniai Kurčiųjų draugijos atstovės **Vaida** ir **Donata** dalyvavo organizatorių susitikime ir tarėsi, kaip sėkmingai organizuoti renginį.

* * *

Techninės pagalbos priemonių centras nemokamai suteikia programinę įrangą, kuri verčia balsą į tekstą esamuoju laiku.
Naudoti galima kompiuteryje, planšetėje, telefone.
Svarbu turėti interneto ryšį. Sistema leidžia: skaityti tekstą, redaguoti, kopijuoti, atsisiųsti kaip „Word“ dokumentą.
Kaip užsisakyti įrenginį ir kam jis priklauso, daugiau – pasinaudojus QR kodu.

Kurčiųjų bendruomenėje yra žmonių, kenčiančių nuo priklausomybių, kaip narkotikai, alkoholis, rūkymas.
Pagalbą jiems dėl kalbos ar kitų kliūčių gali būti sunku gauti.
Kurčiųjų draugijos atstovai lankėsi Respublikiniame priklausomybės ligų centre ir tarėsi, kaip per bendradarbiavimą kliūtis sumažinti.

* * *

Šiemet vėl rengiami dirbtinio intelekto (DI) mokymai.
Šiauliuose mokymai jau baigti (nuotraukoje).
Jau pradėti Vilniuje, o paskui vyks kituose miestuose.
Sekite registraciją *www.lkd.lt*.
Juose sužinosite, kaip dirbtinis intelektas gali palengvinti kasdienį gyvenimą: nuo valgių gaminimo receptų pasiūlos iki „ChatGPT“ naudojimo kurti vaizdo filmukus.

* * *

Studija „Lino kopos“ pristatė naują drabužių kolekciją.
Studijoje kuria garsus dizaineris su klausos negalia **Giedrius Šarkauskas**.
Modelius demonstruoja **Rūta Šarkauskaitė**.
Apie kolekciją rašoma: spalvos – 4 žemės tonai. Natūralus linas, aiškus, apibrėžtas siluetas (forma), padidintas S dydis.

* * *

Kovo 7 dieną Vilniuje, klube „Tamsta” vyks gyvas koncertas, kuriame dalyvaus kurtieji ir girdintieji atlikėjai. Jame bus pristatytas projekto „Mes taip nesitarėm“ dalyvių parengtas audiovizualinis (su garsu ir vaizdu) albumas.

PSICHOLOGAS PATARIA / LKD

Depresija

Donata LUKOŠIENĖ
LKD psichologė

Depresija yra liga. Ne liūdesys.
Liūdna būna visiems, bet trumpai.
Depresija – kai liūdna kelias savaites ar mėnesius.
Nėra džiaugsmo, neįdomu, nenori bendrauti.
Nėra jėgų, sunku atlikti darbus.
Pasikeičia miegas, nesinori valgyti.
Sunku susikaupti, yra gėda, jaučiasi kaltas.
Gali skaudėti galvą, pilvą, nugarą.
Depresija gali atsirasti dėl streso,
ilgo nuovargio ar vienatvės.
Kartais ji prasideda be aiškios priežasties.
Kartais kyla minčių apie mirtį – tada
reikalinga skubi pagalba 112.
Depresija gydoma. Reikia psichologo pasikalbėti.
Kartais psichiatras skiria vaistų.
Svarbu judėti, pasivaikščioti, sportuoti.
Reguliariai valgyti ir eiti miegoti tuo pačiu laiku.
Su pagalba depresiją galima suvaldyti.

Depresija dažnai maišoma su liūdesiu ar bloga nuotaika. Depresija – tai liga. Ji pakeičia mintis, jausmus ir kūną. Kiekvienam būna liūdna, bet paprastas liūdesys praeina. Depresija trunka ilgai, dažnai kelias savaites ar net mėnesius.

www.freepik.com

Kaip atpažinti? Žmogus gali jaustis labai liūdnas. Arba jausti tuštumą. Niekas nebedžiugina. Dalykai, kurie anksčiau patiko, tampa neįdomūs. Sunku keltis iš lovos. Nėra jėgų. Maži darbai atrodo labai sunkūs. Dažnai keičiasi miegas. Žmogus miega per daug arba beveik nemiega. Keičiasi apetitas: valgo labai mažai arba labai daug. Sunku susikaupti. Sunku priimti sprendimus. Atsiranda kaltė ir gėda. Gali kilti mintys: „Aš blogas“, „Aš nieko vertas“. Kartais atsiranda mintys apie mirtį. Tai labai rimtas ženklas. Tada reikia skubios pagalbos.

Depresija veikia ir kūną. Gali skaudėti galvą, pilvą ar nugarą. Gydytojai kartais neranda aiškios priežasties. Tačiau skausmas yra tikras.

Depresija gali atsirasti dėl streso, netekties, ilgo nuovargio ar vienatvės. Kartais ji prasideda be aiškios priežasties. Tai – ne silpnumas ir ne tinginystė. Tai yra liga.

Ką daryti? Svarbu nelikti vienam. Galima pasikalbėti su žmogumi, kuriuo pasitiki, su draugu ar šeimos nariu. Taip pat galima kreiptis į specialistą – psichologą ar psichiatrą. Kartais reikia vaistų, kartais padeda pokalbiai, bet dažnai reikia abiejų. Būtinas judėjimas: užtenka trumpų pasivaikščiojimų, sporto. Būtina reguliariai valgyti. Miegoti eiti tuo pačiu laiku.

Jei atsiranda minčių apie savižudybę ar stiprus beviltiškumas, reikia kreiptis pagalbos nedelsiant. Galima skambinti 112 arba vykti į artimiausią ligoninę.

Depresija yra gydoma. Pagalba yra. Tu nesi vienas.

Respublikinės valdybos posėdyje

„Akiračio“ inf.

Sausio 29 d. surengtas pirmasis šiais metais LKD Respublikinės valdybos posėdis.

Posėdžio darbotvarkės klausimai

LKD suvažiavimas. RV posėdžio dalyvių sprendimu, 2026 m. eilinis, 35-asis LKD suvažiavimas bus rengiamas balandžio 11 d. 11 val. LKD patalpose (Šv. Kazimiero g. 3, Vilnius), aktų salėje. RV taip pat pritarė LKD delegatų kelionės ir maitinimo išlaidų kompensavimui.

EUD seminaras. Nuspręsta, kad į gegužės 14–17 dienomis Kipre vyksiantį EUD GA ir seminarą deleguojami LKD prezidentė Vaida Lukošiūtė ir RV narys Arnoldas Matulis. V. Lukošiūtė priminė, kad 2027 m. EUD GA posėdžiaus Lietuvoje.

KC vadovų veiklos vertinimas. Atsižvelgdama į 2023 m. gruodžio 14 d. priimto Asociacijų įstatymo pakeitimo įstatymo reikalavimus, LKD, jei tiksliau, Respublikinės valdybos narės V. Lukošiūtė ir R. Paulauskienė, pasiskirstė darbais ir parengė Viešųjų įstaigų kurčiųjų centrų (KC) vadovo veiklos vertinimo tvarkos aprašą (Tvarkos aprašas), vertinimo formą ir vadovo veiklos vertinimo rezultatų apibendrinimo formą. Į Tvarkos aprašą įtraukta ir vertinimo procedūra, kriterijai bei kt. RV posėdyje aptartas dokumentų turinio tinkamumas.

Vadovo veiklos vertinimas numatytas 1 kartą per metus kartu su kurčiųjų centrų metinių veiklos ir finansinių ataskaitų rinkinių pristatymu Lietuvos kurčiųjų draugijos Respublikinei valdybai.

Posėdžio dalyviai labai gerai įvertino dokumentų turinį. Pateiktas vienintelis pasiūlymas: parengti išaiškinimą, kaip pildyti vadovo veiklos vertinimo formą. Atliepti šį pageidavimą iniciatyvos sutiko imtis LKD prezidentė.

Prezidentė V. Lukošiūtė posėdyje informavo, kad, laikydamasi LKD įstatuose apibrėžtų terminų, t. y. vasario 3 d., kurčiųjų centrų vadovams išsiųs susipažinti Tvarkos aprašą kartu su vertinimo procedūromis, kriterijais ir kt. Taip pat pateiks centrų vadovams pildyti Vadovo veiklos vertinimo formą ir paaiškinimus, kaip tai daryti. Informavo, kad užpildyto dokumento LKD lauks kartu su jau tradicinėmis tapusiomis vaizdo įrašais pateikiamomis veiklų ir finansinėmis ataskaitomis iki vasario 27 d.

Taip pat posėdyje susitarta, kad kurčiųjų centrų vadovų veiklos vertinimas vyks „gyvai“ kitame RV posėdyje, kovo 12 d. LKD patalpose, RV posėdžių salėje.

Diskutuota, ar nuo savęs vertinimo turi nusišalinti du asmenys, kurie yra ir LKD viešųjų įstaigų vadovai, ir RV nariai. Nuomonės išsiskyrė, tad nuspręsta šiuo klausimu gauti LKD teisininkės išvadą.

LKD statistinė ataskaita. RV posėdyje LKD prezidentė V. Lukošiūtė pristatė šviežiausią statistinių duomenų suvestinę. 2025 m. Lietuvos kurčiųjų draugija būrė 2005 narius, iš kurių 1924 yra su klausos negalia (moterų – 1059, vyrų – 865) ir 81 asmuo – be negalios (atitinkamai 68 ir 13).

Iš jų – darbingo amžiaus asmenų buvo 1522 ir pensinio amžiaus –

426. Iš darbingo amžiaus asmenų darbą turėjo 921 asmuo ir 845 buvo bedarbiai. 2025 m. įdarbinti 22 LKD nariai.

Pagal dalyvumo lygį LKD nariai pasiskirsto taip: 0–25 proc. dalyvumo lygis – 65 asmenys (53 – darbingo amžiaus ir 12 – pensinio amžiaus), 30–40 proc. – 1085 (atitinkamai 1413 ir 392), 45–55 proc. – 78 (atitinkamai 56 ir 22).

Pagal išsilavinimą: baigusių aukštąsias mokyklas – 194, vidurinį išsilavinimą įgiję 643, pagrindinį – 494, pradinį – 54. Dar 10 asmenų studijavo aukštosiose mokyklose.

Aptarnaujamų LKD įstaigose kurčiųjų (teikiamos akredituotos socialinės reabilitacijos paslaugos) yra 414. Pernai į LKD įstojo 1 asmuo ir išstojo arba buvo išbraukti 69 nariai. Iš jų – narystės LKD atsisakė 35, mirė – 22, į užsienį gyventi išvyko – 7, kitos priežastys – 5.

LKD sudaro ne tik fiziniai, bet ir juridiniai asmenys – LKD miestų skyriai (kurie taip pat yra asociacijos). Prezidentė informavo, kad 2026 m. sausį veiklą nutraukė vienas LKD juridinis asmuo – LKD Utenos skyrius. Nuo šiol LKD sudėtyje yra 10 juridinių narių.

Padėka. Visuotinio RV narių pritarimo sulaukė kolegos, atsakingo už kultūrinę veiklą, Mykolo Balaišio pasiūlymas LKD vardu paskelbti viešą padėką TV3 televizijai už tai, kad įsigijo įrangą, leidžiančią pasirinktinai matyti ar nematyti titrus, ir padidinusią titruojamų laidų skaičių. Dėl to daugiau laidų, ypač filmų, tapo prieinama kurtiesiems.

R. Paulauskienės komentaras

Rima Paulauskienė, kaip LKD Respublikinės valdybos narė, yra atsakinga už socialinius klausimus. Jos paprašėme pakomentuoti, kodėl toks svarbus yra viešųjų įstaigų vadovų išsilavinimas.

R. Paulauskienė paaiškino: „Mūsų viešosios įstaigos tampa socialinėmis įstaigomis, nes teikia socialines paslaugas, ir mums atsiranda prievolė laikytis visų reikalavimų, kurie numatyti Socialinių paslaugų įstatyme. Vadovų veiklos vertinimą vykdys dalininkas, t. y. LKD valdyba, pagal numatytą Veiklos vertinimo tvarkos aprašą, po metinio vadovo veiklų ataskaitų rinkinio pristatymo.“

Surengtas pirmasis šiais metais Respublikinės valdybos posėdis.
Jame nuspręsta, kad balandžio 11 dieną bus sušauktas Lietuvos kurčiųjų draugijos suvažiavimas.
Į Europos kurčiųjų sąjungos renginius gegužę vyks prezidentė **Vaida Lukošiūtė** ir valdybos narys **Arnoldas Matulis**.
Pritarta parengtai kurčiųjų viešųjų įstaigų vadovų veiklos vertinimo tvarkai.
Paskelbta draugijos 2025 metų statistinė ataskaita.
Draugijoje yra 2005 nariai.

RV narė atkreipė dėmesį į Socialinių paslaugų įstatymo 8 punktą, kuris skelbia: „Socialinių paslaugų įstaigos vadovas privalo turėti aukštojo mokslo kvalifikaciją ir tobulinti profesinę kompetenciją. Valstybės ir savivaldybės biudžetinių socialinių paslaugų įstaigų vadovų veikla vertinama kiekvienais metais socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka. Viešųjų socialinių paslaugų įstaigų vadovų veiklos vertinimas kiekvienais metais ir tvarka nustatomi viešosios įstaigos įstatuose.“

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

LKD veiklos rėmimas 2026 metais

„Akiračio“ inf.

Lietuvos kurčiųjų draugija šiemet toliau įgyvendina tęstinį Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros (ANTA) iš dalies remiamą projektą „Lietuvos kurčiųjų draugijos rėmimas 2026 metais“. Jo vertė – 68 566 eurai.

Tai projektas, kuriuo nuosekliai stiprinamas LKD prestižas, žinomumas, kultūrinis identitetas, ginamos kurčiųjų teisės, didinamas įsitraukimas į šalies bei tarptautinės kurčiųjų bendruomenės socialinį ir kultūrinį gyvenimą.

Šiemet numatytos šios tradicinės veiklos: kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų atstovavimas, teisių gynimas, teikiama teisinė pagalba. Telkiamas dėmesys viešinimui: visuomenės švietimui apie kurčiuosius, kurčiųjų teisių gynimui per viešinimą.

LKD jau pradėjo ruoštis balandžio mėnesį vyksiančiam svarbiam tarptautiniam renginiui – forumui kurčneregystės tema.

Toliau bus telkiamas dėmesys švietimui, kurčiųjų ir apie kurčiuosius mokymams: suplanuota metodinė pagalba, smurto artimoje aplinkoje prevenciniai mokymai, seminaras „Informacinės aplinkos pritaikymas asmenims su klausos negalia“, mediacijos mokymai (tai taikus ir konfidencialus ginčų sprendimo būdas, kai ginčą padeda spręsti neutralus trečiasis asmuo, mediatorius), kurčiųjų pasirengimo ekstremalioms situacijoms rekomendacijų rengimas ir viešinimas.

Ir šiemet vyks kurčiųjų bendruomenės nekantriai laukiami renginiai: stovykla „Tylioji pasaka“, Tarptautinė kurčiųjų žmonių savaitė, Kurčiųjų meno festivalis.

Bus tęsiamas tarptautinis bendradarbiavimas. Taip pat bus rengiamas, leidžiamas ir platinamas mėnraštis „Akiratis“.

Parengta nauja LKD įstatų redakcija

„Akiračio“ inf.

Pirmajame šių metų Respublikinės valdybos posėdyje aptarta nauja LKD įstatų redakcija. Pagal RV pastabas LKD prezidentė vėliau LKD įstatų projektą pataisė ir jau pateikė RV ir kurčiųjų bendruomenei aptarti. Balandžio 11 dieną, LKD suvažiavime, tikimasi įstatus patvirtinti.

DI sugeneruota nuotr.

Bendrosios pastabos. Kokie svarbiausi pakeitimai LKD įstatuose padaryti? Patikslinti įvairių dokumentų (prašymų, ataskaitų, skundų, apeliacijų) pateikimo LKD prezidentui (ir paties LKD prezidento), RV nariams, LKD suvažiavimo delegatams terminai.

Suderinta, kokios balsų daugumos valdymo organuose reikės sprendžiant įprastus ir ypatingos svarbos klausimus, rengiant posėdžius, suvažiavimus ir neeilinius suvažiavimus ir kt., susitarta išsaugoti atviro ir slapto balsavimo galimybę. Taip pat atnaujinti LKD įstatuose minimų įstatymų pavadinimai pagal naujausią jų redakciją, patikslintos ar pakeistos kai kurių nuostatų formuluotės, buvo ypač atidžiai peržiūrėta, ar išlaikytas vartojamų terminų nuoseklumas.

Patvirtinus naujuosius LKD įstatus pagrindinis norminis variantas, apibrėžiantis kurčiuosius ir neprigirdinčiuosius, bus „asmuo su klausos negalia“. Respublikinė valdyba nuo šiol bus vadinama LKD valdyba. Poreikio pridėti žodį „respublikinė“ neliko, kai LKD padalinių valdybos buvo pervadintos į tarybas.

Padiskutavus apsispręsta, kad ir toliau LKD valdomo turto auditą vykdys Revizijos komisija. Nuo šiol informacija apie LKD suvažiavimą nebus skelbiama nei „Valstybės žiniose“, nei „Akiratyje“. Pagal teisės aktus viešų pranešimų skelbimas nustatytais atvejais bus užtikrinamas per VĮ Registrų centro administruojamą oficialų elektroninį leidinį.

Nauji ar išplėsti punktai. Iš jų minėtinas 12.9 p.: „Atstovauti savo nariams teismuose ir kitose ginčus nagrinėjančiose institucijose, kai ginčai susiję su įstaigos veiklos sritimi arba jos narių teisėmis ir interesais.“ Tai reiškia, kad LKD imasi iniciatyvos išplėsti savo atsakomybių lauką, o narystė LKD nuo šiol turės daugiau privalumų.

RV nariai pasisakė už 13.16 punkto įtraukimą: „Tikslų įgyvendinimui LKD gali vykdyti ir kitą veiklą, kuri neprieštarauja Lietuvos Respublikos teisės aktams“. Tikimasi, kad tai užtikrins LKD veiklos lankstumą. Tačiau lieka galioti politinio neutralumo nuostata: LKD yra nepolitinė organizacija.

Dar vienas svarbus atsakomybės deklaracijos punktas – 18.5: „Saugoti LKD nuosavybę, jos nešvaistyti ir nepasisavinti.“

Papildytas ir pataisytas 33 punktas: „Neeiliniai LKD suvažiavimai šaukiami LKD valdybos sprendimu arba kai to reikalauja daugiau kaip pusė LKD narių, arba daugiau kaip pusė suvažiavimo delegatų. Apie neeilinį LKD suvažiavimą, jo laiką, vietą ir datą LKD nariai informuojami ne anksčiau kaip likus 14 kalendorinių dienų iki numatomos suvažiavimo datos.“

Siūloma LKD įstatus papildyti 35 punktu: „Svarsto LKD Prezidento veiklos ataskaitą ir vertina Prezidento veiklą.“

LKD vadovo apibrėžimas. Vis dėlto daugiausiai diskusijų sukėlė LKD prezidento vaidmens ir turėtinų kompetencijų apibrėžimas. Suvažiavimui bus teikiamas tvirtinti toks LKD Prezidento apibrėžimas, tam pridedamas naujas, 42 p.: „LKD vadovas yra LKD Prezidentas. LKD valdyba iš savo narių tarpo skiria vicepreziden tą, kuris pavaduos Prezidentą jam laikinai negalint eiti savo pareigų. LKD prezidentu gali būti asmuo, esantis LKD nariu, puoselėjantis kurčiųjų kultūrą ir identitetą ir mokantis lietuvių gestų kalbą tokiu lygiu, kad gebėtų sklandžiai ir savarankiškai komunikuoti su kurčiųjų bendruomene bei tinkamai atlikti organizacijos atstovavimo funkcijas, įskaitant viešus pasisakymus, susitikimus ir oficialią komunikaciją; specialaus sertifikato ar formalaus kalbos lygio nustatymo nereikalaujama.“

Tačiau dėl to, ar LKD prezidentas privalo turėti aukštąjį išsilavinimą, nuomonės griežtai išsiskyrė. Vieni RV nariai teigė, kad neįrašius tokio reikalavimo kyla pavojus, jog tai bus žingsnis atgal, kai visi aplinkui eina į priekį; kad išsilavinimas svarbus veiksnys vadovo pasaulėžiūrai, kritiniam mąstymui, sprendimų priėmimui ir kompetencijoms.

Kiti nerimauja, kad asmenys su klausos negalia vis dar neturi lygių galimybių studijuoti aukštosiose mokyklose, kad ženkliai krinta studentų su klausos negalia skaičius, tad maksimali reikalavimų kartelė ateityje gali tapti per aukšta. Netgi buvo siūloma kreiptis į Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybą išaiškinimo dėl šio reikalavimo pagrįstumo.

LKD juridinis statusas yra asociacija, tad kai kurie posėdžio dalyviai teigė, jog logiška peržiūrėti, ar toks reikalavimas įrašytas LR asociacijų įstatyme. Paaiškėjo, kad tokio rei-

Atėjo laikas turėti naujus Lietuvos kurčiųjų draugijos įstatus. Tai svarbiausias dokumentas, kuriuo draugija vadovaujasi savo veikloje.

Po įstatų pataisymo, papildymo ar punktų išbraukimo jie buvo pateikti svarstyti kurčiųjų bendruomenei. Balandį vyksiančiame suvažiavime tikimasi susitarti dėl įstatų turinio galutinai ir juos patvirtinti balsuojant.

kalavimo asociacijos vadovui nėra.

Internete radome tokią asociacijos vadovui (lyderiui) keliamų reikalavimų interpretaciją: „Asociacijų įstatymas nereglamentuoja specifinių kvalifikacinių reikalavimų, tokių, kaip išsilavinimas, darbo patirtis ar specifiniai diplomai. Pagrindinis reikalavimas paprastai yra tai, kad fizinis asmuo būtų veiksnus. Tačiau tam tikrais atvejais gali būti specifinių kompetencijų reikalavimas, priklausomai nuo vadovaujamos įstaigos.“ LKD prezidento atveju – tai gestų kalbos mokėjimas ir kurčiųjų kultūros ir identiteto išmanymas.

Ir dar: „Asociacija yra savivaldi organizacija. Jos narių pasitikėjimas yra svarbesnis už diplomo turėjimą, nebent patys nariai nusprendė kitaip ir tai įrašė į svarbiausią organizacijos dokumentą – įstatus.“

Dėl šio reikalavimo RV nariai balsavo. Didesniu balsų skaičiumi buvo nuspręsta neįrašyti reikalavimo LKD prezidentui turėti aukštąjį išsilavinimą. Tačiau RV pademonstravo bendruomeniškumą: LKD suvažiavime delegatams bus teikiama balsuoti ne tik už LKD įstatų naują redakciją ištisai, bet ir atskirai už (ne-) reikalavimą LKD prezidentui turėti aukštąjį išsilavinimą. Delegatai bus informuoti, kad šiuo klausimu RV narių nuomonės išsiskyrė.

Prieš pateikiant dokumentą viešai, kurčiųjų bendruomenės svarstymui, jis dar kartą buvo

LKD prezidentė Vaida Lukošiūtė.

LKD archyvo nuotr.

pateiktas peržiūrėti LKD teisininkei Marijai Židonienei, kad jo turinys atitiktų Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatas.

LKD prezidentės kreipimasis. Kokias nerealias galimybes kurtiesiems atvėrė naujosios technologijos! Kai kažkada, dar Petro Gasiūno vadovavimo laikais, buvo keičiami LKD įstatai, juos publikavo „Akiratyje“, kad jie visiems būtų prieinami spausdintine forma. Dabar LKD prezidentė Vaida Lukošiūtė turi galimybę tiesiogiai kreiptis į kurčiųjų bendruomenę ir pakviesti visus išsakyti savo nuomonę nors ir tą pačią dieną, kai paskelbė kreipimąsi. Pagal poreikį pasisakyti – ir gimtąja kalba, nes technologijos atvėrė galimybę kurtiesiems siųsti vaizdo įrašus.

Vasario mėnraštis „Akiratis“ skaitytojus pasieks mėnesio pabaigoje, tad dar yra galimybė perskaičius straipsnį spėti pateikti savo siūlymus. Štai ką bendruomenės nariams pranešė V. Lukošiūtė: „Šių metų Suvažiavimas yra itin svarbus, nes jo metu bus svarstomi ir tvirtinami atnaujinti LKD įstatai. Kviečiame visus bendruomenės narius peržiūrėti LKD įstatų projektą ir teikti savo pasiūlymus iki kovo 27 d. LKD internetinėje svetainėje *www.lkd.lt* rasite galiojančių LKD įstatų dokumentą ir informaciją su Valdybos narių pasiūlymais, pateiktais prie atskirų įstatų punktų.“

„Galite susipažinti su Valdybos narių nuomone, palyginti ją su savo požiūriu ir nuspręsti, ar turite kitokių pasiūlymų. Jeigu manote, kad reikėtų: pakeisti įstatų nuostatą ar atskirą žodį, papildyti informaciją, išbraukti tam tikrą punktą, ar pateikti kitą siūlymą, kviečiu savo pasiūlymus atsiųsti el. paštu: *vaida.lkd@gmail.com* iki kovo 27 d.“, – informavo LKD lyderė. Naujos redakcijos dokumentą su pastabomis, galėsite atsisiųsti, kai pasinaudosite QR kodu, pridedamu prie publikacijos.

LKD paskelbė, kad visi gauti pasiūlymai bus apibendrinti ir pristatyti LKD suvažiavime. Suvažiavimo delegatai spręs, ar pasiūlymus tvirtinti.

MRF MEDIJŲ REMIMO FONDAS

LKD mėnraščio straipsniai vaizdo formatu

Donata LUKOŠIENĖ

Viena iš NVO institucinio stiprinimo projekto sričių yra organizacijos esamų paslaugų gerinimas ar naujų paslaugų diegimas. Pernai išbandėme naują veiklą: „Akiračio“ straipsnių vertimą į gestų kalbą.

Jau ne vienus metus kalbame apie LKD „Akiračio“ nepakankamą prenumeratų skaičių, be to, pagal LKD viziją visos vykdomos veiklos ir paslaugos turi turėti prieinamumą gestų kalba. Taigi, pamanėme, kad norime atlikti bandymą – išversti po kelis straipsnius į LGK ir pažiūrėti, ar tai pasiteisintų. Tam, kad veikla taip pat prisidėtų prie „Akiračio“ išlaikymo, nusprendėme daryti ne nemokamai, o paskelbti prenumeratą – rinkti simbolinį mokestį už galimybę žiūrėti.

Komandoje dirbo Aurimas Grabauskas, LKD „Akiračio“ diktorius, ir Veronika Michailova, LKD „Akiračio“ montuotoja. Prenumeratų sistemą kūrė ir su jos vizualu dirbo Linas Miskelis, kuriam nuoširdžiai dėkojame už savanorišką ir geranorišką darbą, pagalbą, patarimus ir palaikymą.

Nors projektas buvo laikinas, o naujoms veikloms kurčiųjų bendruomenėje reikia laiko įsivažiuoti ir sustiprėti, manome, kad tai buvo sėkmingas bandymas. Pateikta įdomi ir kurčiųjų bendruomenei svarbi informacija, atsirado palaikančių idėją bendruomenės narių.

Komanda dirbo greitai ir sklandžiai. Atlikę bendruomenės apklausą, sužinojome sritis, kurios gali būti atliktos geriau. Tačiau galima drąsiai sakyti, kad visi šios veiklos metu patobulėjome ir, jeigu atsirastų galimybė, svarstytume veiklos tęsimą dar geresniu formatu.

Sukurti vaizdo filmukai vis dar yra prieinami *www.lkd.lt/nariai*.

Donata Lukošienė.

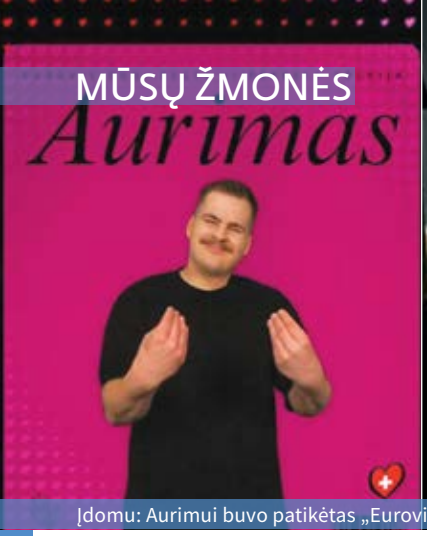
Linas Miskelis.

Veronika Michailova.

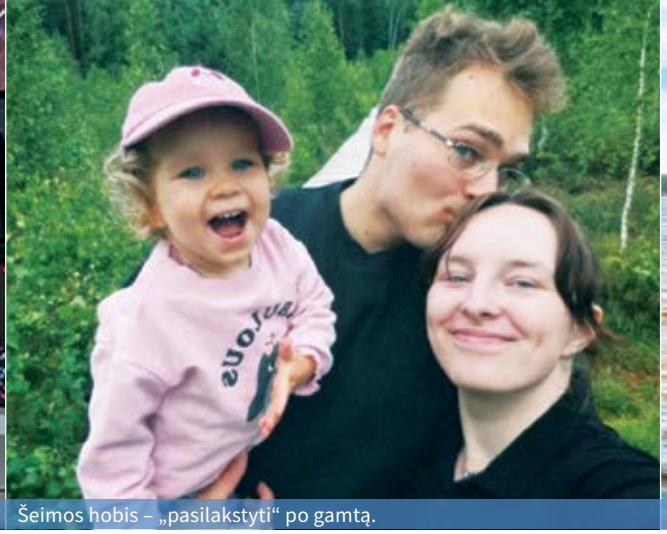

Asmeninio albumo nuotr.

Įdomu: Aurimui buvo patikėtas „Eurovizijos“ dainų vertimas į estų GK.

Šeimos hobis – „pasilakstyti“ po gamtą.

A. Grabauskas: „Akiračio“ tekstų vertimas buvo tarsi grįžimas namo

Kalbino Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Vasario „Akiračio“ herojus **Aurimas GRABAUSKAS** redakcijai visada bus ypatingas žmogus. Jo rankomis 2025 m. pirmą kartą kurčiųjų istorijoje į gestakalbius skaitytojus „Akiratis“ tiesiogiai prabilo lietuvių gestų kalba (LGK). Tačiau Aurimas yra išskirtinė asmenybė ir dėl savo šviesaus požiūrio į gyvenimą, ir dėl meilės savo šeimai, tėvams. Ir kaip nutiko, kad anksčiau nesusipažinome?!

Pidingo miestelis (Vokietija); belaukiant pakeleivingos mašinos.

2025 metais pirmą kartą istorijoje „Akiračio“ straipsniai buvo verčiami į lietuvių gestų kalbą. Juos vertė **Aurimas Grabauskas**. Straipsnyje vaikinas pasakoja apie tėvų ir savo šeimą. Motinai jis dėkingas už geras lietuvių gestų ir lietuvių kalbos žinias. Tai jam pravertė gaunant vertėjo darbo pasiūlymą. Aurimas džiaugiasi, kad versdamas daug išmoko, sužinojo ir suprato, kokį darbą nori dirbti. Tai darbas su gestų kalba.

Maloniai prašome prisistatyti.

Būtinai susipažinskime. Bet pirmiausiai – ačiū už šiltus žodžius, nors, suprantama, aš tik atlikau savo pareigas. Jei ne LKD prezidentė Vaida Lukošiūtė ir projekto vadovė Donata Lukošienė, idėjos nė nebūtų buvę. Todėl aš pats pirmiausiai norėčiau padėkoti joms. Be to, noriu atkreipti dėmesį, kokias neaprėpiamas galimybes kurtiesiems atveria technologinė pažanga – be jos teksto vertimas į vaizdą juk būtų neįmanomas!

Esu Aurimas Grabauskas, vasario mėnesį man sueis 25 metai. Nuo parengiamosios iki 10 klasės mokiausi Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centre (dabar – KPDUC). Vidurinę mokyklą baigiau Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centre. Po to Kauno taikomosios dailės mokykloje įgijau baldžiaus specialybę. Esu kurčias ir didžiuojuosi augęs kurčiųjų šeimoje, kur abu mano tėvai sovietų laikais buvo rimti plaukikai. Vaikystę leidau daugiausiai su savo šeima.

Motina mėgo skaityti žurnalą „Žmonės", o aš jį nuolat iš jos „pasiskolindavau“. Mokykloje mokytojos stebėjosi, iš kur aš žinau apie tokius žmones, kaip Saulius Skambinas, Karina Krysko ir t. t. Taigi, todėl, kad nuo vaikystės skaitydavau viską, ką skaitė mama. Kartu su ja žiūrėjau naujienas per televiziją. Klausinėjau mamos apie viską, mokiausi linksnių, o ji kantriai viską aiškino. Jos dėka man dabar gerai sekasi ir gimtoji lietuvių gestų kalba, ir lietuvių kalba.

Tėčiui esu dėkingas, kad išmokė visko apie gyvenimą. Mano sesuo domėjosi fotografijos menu, todėl, kol augau tėvų šeimoje, man teko būti modeliu jos fotografijoms.

Kadangi abu mano tėvai užsiėmė plaukimu, pats labai norėjau sekti jų pėdomis, taip plaukimas tapo mano pirmąja išbandyta sporto šaka. Pamenu, tais laikais labai idealizavau Michaelą Phelpsą dėl jo įspūdingo medalių skaičiaus. Taip pat mama dažnai man pasakojo apie kurčiąjį plaukiką Sergejų Samochvalovą – ryškią asmenybę, kuri varžybose ir tarp kurčiųjų, ir tarp girdinčiųjų buvo tarp prizininkų.

Atsimenu, klausydavausi mamos pasakojimų ir, išplėtęs akis, gaudžiau informaciją apie sportininkus ir jų pasiekimus. Gal iki kokių 2022 metų mano prioritetu buvo sportas. Įprastai, kur kviesdavo, ten ir vykdavau, nesvarbu, badmintonas, lengvoji ar sunkioji atletika. Ta-

Su dukryte Freya prie Kauno marių.

Asmeninio albumo nuotr.

Keliautojas po Europą: Venecijoje.

Paryžiuje, prie Eifelio bokšto.

čiau rimčiausiai įsitraukiau į krepšinio sportą. Deja, tuomet plyšo kryžminis raištis, atsirado „kitų reikaliukų“. Ir taip pamažu nebeliko motyvacijos sportuoti.

Žinome, kad nuotaką sau atsivežei iš užsienio...

Kokia mūsų su drauge pažinties istorija? Kaip prisikalbinau ją atvykti į Lietuvą? Mes susipažinome per vieno žmogaus gimtadienio vakarėlį. Tada buvo likusios vos kelios savaitės iki suplanuotos dviejų mėnesių kelionės tranzitu drauge su tuo pačiu gimtadienio *bičiuku*, su kuriuo ir aplankėme Lenkiją, Čekiją, Austriją, Italiją, Prancūziją, Belgiją, Nyderlandus, Vokietiją. Visur nakvojome tiesiog gatvėje: tai ant parko suoliukų, tai už degalinės, tai apleistuose pastatuose, net ant traukinių šaltame Austrijos kalnų mieste Insbruke. Italijoje nakvojome, kaip turtingieji, dažniausiai prie pat jūros. O kai lydavo, mums bet kuri vieta po stogu buvo sielos prieglobstis. Kelionės metu daug bendravau su Merily, dabartine širdies drauge.

Kelionei pasibaigus namie pabuvau vos savaitę, tada vėl iškeliavau, šį kartą vienas, pas Merily į Taliną. Šios išvykos metu, lyg viskas buvo suplanuota iš aukščiau, labai suartėjome. Ji mane įkalbėjo apsigyventi pas ją Taline. Ten praleidau metus, ten gimė mūsų nuostabi dukrytė, vardu Freya. Kad ir kaip dievinome Taliną, gyvenimo sąlygos Lietuvoje mums buvo palankesnės, tad persikraustėme į mano Tėvynę.

Pats laikas būtų pasikalbėti apie Tavo profesinį kelią ir kaip buvai pasirinktas „Akiračio“ straipsnių vertimui į LGK.

Darbų esu išbandęs pačių įvairiausių. Estijoje teko dirbti prekybos centruose, esu dirbęs avalynės, aksesuarų remonto ir raktų gamybos meistru. Lietuvoje dirbau „Rimi", „Bolt Food" bei „Wolt".

„Akiračio" tekstų vertėjo į lietuvių gestų kalbą darbo pasiūlymą gavau per draugę, su kuria dirbu Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacijoje. Tuo metu ji tiesiog turėjo per didelį darbo krūvį, tad šią darbo poziciją pasiūlė man. Iš pradžių buvo kiek netikėta, nes įprastai dirbau darbovietėse, kuriose dominavo girdintieji, šį kartą man pasiūlė dirbti kurtiesiems.

Prisipažįstu, ir labai džiaugiausi, ir buvo nedrąsu, nes turėjau mažai panašaus darbo patirties. Likimo ironija, bet pirmoji ir vienintelė mano vertėjo patirtis buvo „Eurovizijos“ dainų vertimas ne į savo gimtąją kalbą, o į estų gestų kalbą. Mintyse vis sukosi ir sukosi abejonės. Galiausiai vis dėlto priėmiau darbo pasiūlymą. Iki šiol didžiuojuosi savimi, kad sutikau. Nes, jei atvirai, tai buvo pirmas kartas, kai darbe jaučiausi tarsi būčiau grįžęs namo.

Iš pradžių dėl patirties stokos buvo gana nelengva, bet pamažu įgudau. Darbo procesas buvo toks: gautus „Akiračio“ tekstus apgalvodavau ir perrašydavau į lietuvių gestų kalbai „palankius tekstus“, nes juk tai – dvi skirtingos kalbos, jų gramatikos visiškai skirtingos.

Tada stodavau prieš kamerą, po kuria yra televizijos sufleris (angl. „teleprompter“). Tuomet ir prasidėdavo vertimas. Aišku, kaip ir kiekviename darbe, buvo klaidų, teko klausti kolegų patarimo (tuo metu buvo dvi kolegės: Donata, LKD projekto vadovė, ir Veronika, vaizdo įrašų montuotoja).

Labiausiai man patiko lankstus darbo grafikas, buvimas savimi (galimybė vartoti savo gimtąją kalbą). Galiu sakyti – svajonių darbas, todėl nebuvo, kas nepatiko. Versdamas „Akiračio" tekstus į LGK, labai labai daug sužinojau, kas vyksta kurčiųjų pasaulyje: apie sportą, kultūrą ir dar daug viso kito. Po darbo lėkdavau namo, pasakodavau savo draugei, dukrytei visas naujienas, kurias sužinodavau.

Iki tol ilgai tiesiog mėginau rasti savo vietą pasaulyje. Be to, kad labai mėgstu keliauti, leisti laiką su savo šeima (esu tikras šeimos žmogus), nežinojau, kokio darbo noriu. Galiu teigti, kad darbas su „Akiračio" tekstais leido man suvokti, koks darbas man tinka. Tai darbas su mano gimtąja kalba – lietuvių gestų kalba.

LGK tokia turtinga, kad manęs laukia dar daug atradimų. Iki tol man gestų kalba buvo bendravimo priemonė. Per daug į kalbos subtilybes nesigilinau, bet dabar, dėl šio darbo, supratau, jog tai yra didelė dalis manęs, visų kurčiųjų. Tai – mūsų balsas, emocijos, istorija. Mums gestų kalba yra viskas, tarsi deguonis mūsų sielai. Nebūtų gestų kalbos, mes tarsi negyventume. Vaikščiotume, kvėpuotume, bet negyventume. Tada ir supratau, kad noriu dirbti tik su gestų kalba.

Minėjote, kad jus stebino mano darbo sparta. Tai todėl, kad tuo metu negalėjo būti geresnio darbo man asmeniškai. Augau su abiem kalbomis ir su sesės kamera, kuri man buvo tarsi antroji sesė. Mėnraščio užduotims įvykdyti man užtekdavo kelių dienų, priklausomai nuo temų. Jei temos buvo artimesnės, man žinomos, tuomet vertimas neužtrukdavo, jei priešingai, laiko prireikdavo truputį daugiau.

Nors pagal projektą teko dirbti neilgai, tačiau man tai davė daugiau, negu galėjau tikėtis. Jei tik atsirastų galimybė imtis tokio darbo dar kartą, plačiai šypsodamasis sutikčiau.

Turėjai progą prisiliesti prie žurnalistinio, vertėjo darbo subtilybių. Ar pasikeitė Tavo požiūris į „Akiratį“, ką manai dėl jo ateities?

Dėl „Akiračio“ ateities (elektroninio leidinio) – visiškai sutinku, jog tai neišvengiama, ypač technologijų amžiuje. Vis dėlto popierinė versija taip pat išlieka ne mažiau vertinga. Abi formos yra svarbios ir reikšmingos savo auditorijoms, todėl viliuosi, kad abi išliks.

Iš kurčiųjų sužinojau, kad jiems labai patiko ši idėja. Vis dėlto buvo ir tokių, kurie apie tai nežinojo. Siūlyčiau labiau reklamuoti ir populiarinti šią „Akiračio“ versiją.

Kokios ateities sau palinkėtum?

Didelių planų nekuriu, nes yra toks posakis: „Žmogus planuoja, Dievas juokiasi“. Vis dėlto tikrai žinau, ko norėčiau: daugiau laiko su šeima, kelionių ir darbo su gestų kalba.

Dėkojame už pokalbį, šaunusis „Akiračio“ bičiuli. Linkime plačių horizontų, sumanymų išpildymo – nes kas, jei ne mes patys juos ir pildome – ir daug meilės, kad Valentino diena auštų kasdien.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Stažuotė Danijoje.

Lektorius pristato danų tekstyną.

Gestotyros centro stažuotė Danijoje

Anželika TERESĖ
Gedvilė DIRŽIŪTĖ

Vilniaus kolegijos Gestotyros centras (GC) visai neseniai grįžo iš stažuotės Danijoje ir dabar dalinasi įspūdžiais ir svarbiais atradimais su bendruomene.

Tikslas – susipažinti su GŽ ir tekstyno rengimu

Šiuo metu Gestotyros centras vykdo didelės apimties europinį projektą „Gestų kalbos specialistų kompetencijų tobulinimas“. Projekto lėšomis atnaujinamas lietuvių gestų kalbos (LGK) žodynas. Atliepiant projekto tikslus, uždavinius, komandos narių poreikius, vos projektui prasidėjus buvo derinamos stažuotės užsienyje galimybės. Kalbėta su skirtingomis šalimis, iš kurių būtent danai atrodė „arčiausiai“ Gestotyros centro komandos – jų žodyne daug panašių sprendimų, kaip ir LGK žodyne, jie turi didesnę patirtį – dirba su tekstynais ir tam tikra programa anotuoja tekstus.

Tai mums buvo privalumas, nes norėjome ir keistis patirtimi, ir semtis gerosios praktikos iš kolegų. Stažuotė vyko pagal Vilniaus kolegijoje vykdomą ERASMUS+ programą, jos organizatorė – projekto vadovė Anželika Teresė.

Vyko beveik visa Gestotyros centro komanda: direktorė A. Teresė, LGK specialistės Ieva Pečiulytė-Silaeva, Nijolė Pivorienė, Loreta Lazauskaitė-Ignatavičienė, Dovilė Matulienė, Gedvilė Diržiūtė, projekto ekspertas ir konsultantas Mantrimas Danielius. Dalyvavome Kopenhagoje vykusiuose mokymuose „Gestų kalbos žodyno ir tekstyno rengimas: metodologiniai principai, iššūkiai ir sprendimai“ (angl. „Sign Language Dictionary and Corpus Development: Methodological Principles, Challenges and Solutions“).

Danijos kurčiųjų draugija suinteresuota gestotyra

Mokymus organizavo Danijos kurčiųjų asociacijos „Danske Døves Landsforbund“ (DDL) danų gestų kalbos komandos projektų vadovas ir kalbos ekspertas Mads Jonathan Pedersen. Paminėtina, kad Danijos kurčiųjų asociacija yra labai įsitraukusi ir rūpinasi danų gestų kalba – rengia projektus žodyno ir tekstyno plėtrai, žodyno atnaujinimui, rūpinasi kitais su kalba ir jos puoselėjimu susijusiais klausimais. Šiuo metu lingvistų komanda dirba prie danų gestų kalbos žodyno atnaujinimo.

Programa vyko Taastrup mieste įsikūrusiame Handicaporganisationernes Hus (angl. The House of Disabled People's Organisations), skėtiniame centre, vienijančiame įvairias neįgaliųjų organizacijas ir nacionaliniu lygmeniu atstovaujančiame žmonių su negalia teisėms bei įtraukčiai. Šiame centre taip pat veikia ir mažiau nei prieš metus čia persikėlusi Danijos kurčiųjų asociacija.

Palygintos patirtys, pasikeista profesinėmis žiniomis

Mokymai vyko tarptautiniais gestais, todėl Gestotyros centro komanda turėjo galimybę tiesiogiai keistis profesinėmis žiniomis apie gestų kalbų žodynų rengimą. Buvo pristatytas LGK žodynas, jo rengimo principai ir kriterijai, buvo detaliau analizuojami gestų aprašai bei sakinių parinkimo metodika. Taip pat buvo pristatytas naujai kuriamo žodyno prototipas, aptarti paieškos sprendimai, funkcionalumo naujovės ir iššūkiai. Komanda išsamiai susipažino su danų gestų kalbos žodyno rengimo istorija, principais, kriterijais, kylančiais iššūkiais bei taikomais sprendimais. Dėmesys skirtas ir danų gestų kalbos tekstynui – būtent tekstynu grindžiamas jų žodyno rengimas, kitaip nei kol kas yra Lietuvoje. Tačiau būtent šį principą taiko dauguma kitų šalių.

Danų tekstynas itin gausus, įrašai renkami iš kurčiųjų gestakalbių, kurių pagrindinė kalba – danų gestų kalba. Įrašų trukmė – 5–12 min. ir medžiaga anotuojama Lietuvoje dar nenaudojama „iLex“ programa. Gestotyros centro komanda turėjo progą susipažinti ir su šia programa, jos galimybėmis, iššūkiais ir privalumais, programa buvo lyginama su Lietuvoje naudojama ELAN. Lietuvoje, projekto metu, nors ir neturime tekstyno, pasitelkiami LGK gimtakalbiai informantai, tačiau įrašai yra kur kas ilgesni – apie 30 min. Jie pasitelkiami panašiems tikslams, kaip ir danų tekstyno medžiaga.

Tiesa, Danijoje mokymas (vertėjų rengimas) ir tyrimai vyksta atskirai (ne taip, kaip Lietuvoje, nors Lietuvoje rengiame vertėjus, ne šios kalbos lingvistus) ir matome to trūkumus. Pavyzdžiui, danų gestų kalbos žodyno rengėjai neturi kalbos mokymo patirties, ir žodyną rengiant nėra atsižvelgiama į norminimo aspektus. Gestotyros centro komanda iš savo patirties mato kitokią žodyno rengimo perspektyvą, tad vyravo įdomios ir abiem pusėms vertingos diskusijos.

Prieš stažuotę išsikelti tikslai buvo pasiekti su kaupu. „Įdomu tai, kad su danais esame toje pačioje stadijoje – vienu metu atnaujiname gestų kalbos žodynus! Žinoma, jie – atnaujina, mes – kuriame naujai, nes skiriasi mūsų duomenų bazių situacija, tačiau vis tik labai malonus sutapimas, nes tuo pat metu

Pasisako ekspertas-konsultantas M. Danielius (priekyje).

Komandinė diskusija.

Gestotyros centro specialistai
vyko į mokymus Danijoje.
Jie sužinojo, kaip danai rengia
gestų kalbos žodyną, kokią kompiuterinę programą
tam naudoja ir kaip kaupia tekstyną.
Tekstynas – tai surinkti tekstai danų gestų kalba,
kuriuos įkalba gestakalbiai.
Lietuviai taip pat dalinosi savo gestų kalbos žodyno
rengimo patirtimi, patirtis palygino.

deriname tuos pačius klausimus, patiriame panašius iššūkius, sprendžiame panašius uždavinius.

Labai įspūdinga, kokį danai turi gestų kalbos tekstyną. Dėl tekstyno yra visai kitoks žodyno rengimo kelias, taikomi visai kitokie principai. Tikime, kad netrukus ir Lietuvoje mes tokią gerąją patirtį taip pat perimsime. Nors darbo bus daug, bet labai įdomaus ir naudingo.

Susipažinta su darbo procesu

Danai pasidalino ir savo darbo procesu: itin smulkiai ir kruopščiai analizuojamas kiekvienas atvejis, kiekvienai glosai (žodžio ar posakio paaiškinimas – *red.*) kuriamas atskiras dokumentas. Iš tiesų tai labai tapatu su mūsų darbu – dažnai ilgos diskusijos vyksta dėl vieno ar kelių atvejų.

Su kolegomis sutikome, kad taip vyksta neišvengiamai norint kokybės, tikslumo. Taip pat sudomino, kaip danų gestų kalbos žodyne pateikiamos proformos jas įvedus paieškoje. Tai sustiprino ir mūsų komandos ilgų diskusijų sprendimus pildyti žodyną kitokio tipo sakiniais.

Pirmieji įspūdžiai iš kelionės

Pasak specialistų, tai buvo pirmieji tokio pobūdžio mokymai LGK žodyno rengėjams.

Loreta Lazauskaitė-Ignatavičienė teigia: „Stažuotė Danijoje buvo išties įspūdinga patirtis. Įgijau dar gilesnį supratimą apie žodyno rengimą bei sakinių anotavimą, itin vertinga buvo praktinė dalis. Nustebino tai, kad danų gestų kalbos žodynas rengiamas kitais principais – mažiau gestų aprašų, tačiau tai lemia kitoks sisteminimo ir atvejų apjungimo modelis.“

„Taip pat didelį įspūdį paliko jų tekstynas. Tikiuosi, kad panaši kryptis ateityje bus plėtojama ir Lietuvoje, nes tai sudarytų galimybes dar išsamiau atspindėti įvairių amžiaus grupių, lyties ir kt. vartotojų LGK. Ypač džiugu, kad tai buvo ne tik mokymasis, bet ir abipusiai žinių mainai – dalinomės savo patirtimi, o kolegų susidomėjimas mūsų darbu dar kartą priminė, kiek daug svarbaus ir reikšmingo darbo Lietuvoje atlikta. Noriu padėkoti už galimybę dalyvauti tokiuose vertinguose mokymuose“, – pasidžiaugė įgyta patirtimi GC darbuotoja.

Kolegei pritaria ir Gedvilė Diržiūtė: „Ši stažuotė buvo kupina naujų patirčių! Kiekviena diena buvo produktyvi, pasibaigus mokymams su kolegomis tarpusavyje vis diskutuodavome, ką galėtume tobulinti rengdami LGK žodyną, aptarinėjome LGK ir danų gestų kalbos žodynų rengimo skirtumus, niuansus. Ypač naudinga buvo sužinoti apie gestų kalbų tekstynų rengimo ypatybes, naudojamas anotavimo programas – ELAN ir „iLex“ – jų privalumus ir trūkumus. Tikiuosi, kad ir toliau bendradarbiausime su Danijos bei kitų šalių gestotyrininkais, turinčiais patirties rengiant gestų kalbų tekstynus.“

Dovilės Matulienės teigimu, ji pati Gestotyros centre dirba tik vienerius metus, todėl ši sritis jai dar yra gana nauja. Per šį laiką įsigilino tik į LGK žodyno rengimo principus. O stažuotė Danijoje buvo labai laiku: suteikė galimybę palyginti dviejų skirtingų šalių, Lietuvos ir Danijos, darbą su gestų kalbos žodynu. Nors žodyno kūrimo metodologijos ir taikomi principai skiriasi, anot Dovilės, galima drąsiai teigti ir didžiuotis, kad LGK žodynas yra rengiamas kompetentingai.

Kuo užsiima Danų gestų kalbos departamentas?

Taigi, užmegzti vertingi profesiniai ryšiai, įgyta naujų teorinių ir praktinių žinių, perimta geroji tarptautinė patirtis. Mokymų metu Lietuvos komanda taip pat susipažino su Elisabeth Holm Hansen, dirbančia Danų gestų kalbos departamente, veikiančiame Danų kalbos taryboje. Į šią instituciją kreipiasi gestakalbiai danai norėdami pasitikslinti tam tikrų gestų vartojimą. Į tarybą kreipiamasi labai dažnai, o atsakymai rengiami remiantis glaudžiu bendradarbiavimu su danais gestakalbiais – klausiama apie konkrečius gestus, jų vartojimo kontekstą, ir būtent jų įžvalgomis remiantis formuluojami atsakymai.

Šis bendruomenės įsitraukimas yra aktyvus ir savanoriškas. Pabrėžiama, kad tokios konsultacijos yra labiau rekomendacinio pobūdžio, pateikiami ir rekomenduojami atvejai nėra norminiai, jų gali ir nebūti žodyne: komandoje nedirba lingvistai, tik kalbos vartotojai. Tai itin vertinga informacija, nes Lietuvoje kol kas tokios institucijos, kuri vykdytų kalbos konsultavimo užduotis, nėra, o poreikis yra jau seniai.

Lūkesčiai

Stažuotės metu taip pat buvo praplėsti ne tik moksliniai horizontai, bet ir susipažinta su danų gestakalbių, kurčiųjų gyvenimu, kasdiena Kopenhagoje. Pavyzdžiui, aplankytas ankstesnis Danijos kurčiųjų asociacijos pastatas, kur dabar įsikūręs muziejus. Dar susipažinta su kurčiųjų bažnyčios komanda, veikla, kalbėtasi su kurčiąja pastore apie iššūkius, veiklas, kurčiųjų bendruomenės pastoralinius (ganytojiškus) poreikius.

Tikimės, kad įgytos žinios prisidės prie kryptingo ir kokybiško LGK žodyno atnaujinimo, padės užtikrintai plėtoti jo tobulinimo procesus ir sustiprinti specialistų kompetencijas. Taip pat tikime, kad ši patirtis sudarys prielaidas Lietuvoje pradėti ir plėtoti LGK tekstyną. Įgytos žinios, tikime, prisidės ir prie vertimo studijų programos turinio plėtros bei būsimų specialistų rengimo kokybės stiprinimo.

MRF MEDIJŲ REMIMO FONDAS

Pranešimą skaito I. Pečiulytė-Silaeva.

GC archyvo nuotr.

Gestotyros centro specialistai dalyvavo mokymuose.

V. Grygelienė: kelias nuo savamokslės iki profesionalios vertėjos

Laima LAPĖNIENĖ

Gyvenimas, kur žmogus jausis vertinamas, mylimas, gerbiamas, kur galės išreikšti save ir bus naudingas kitiems, vienus, tarsi kokius laimės kūdikius, veda tiesia linija, o kitiems, kaip tai buvo **Violetai GRYGELIENEI**, tenka eiti vingiuotais takais ir patirti ir džiugių, ir skausmingų momentų. Mūsų pašnekovė yra kurčių tėvų girdintis vaikas, arba CODA.

Asmeninio albumo nuotr.

Violeta Grygelienė Burbiškėse: per patį žydėjimą.

Violeta GRYGELIENĖ buvo pirmoji Vertimo centro vertėja Šiauliuose. Moteris pasakoja, kokias patyčias mokykloje kažkada patyrė vien todėl, kad buvo kurčiųjų vaikas. Kai Vertimo centras pradėjo darbą, gestų kalbos, kuria kalba kurtieji, mokėjimas pagaliau tapo jos privalumu ir dovanojo mėgstamą darbą. Vertėja pasidžiaugė, kokia išsilavinusi dabar tapo kurčiųjų bendruomenė.

Kaip suaugusieji vaikystę pragaru pavertė

Tuo vingiuotu keliu šiaulietė V. Grygelienė prieš daugiau nei 20 metų atėjo į dabartinį Lietuvių gestų kalbos vertimo centro (LGKVC) Šiaulių teritorinį skyrių (ŠTS). Šio skyriaus pirmtakė mena pačią pradžią ir kaip nelengva buvo užsitarnauti kurčiųjų pasitikėjimą, ,,Dabar lietuvių gestų kalbos (LGK) vertimo paslaugos yra tapusios kiekvieno kurčiojo kasdienybe, bet pirmaisiais darbo metais teko žmones pratinti ir įrodinėti šių paslaugų vertę“, – prisiminė pašnekovė.

Violetos kelias į šią profesiją, regis, buvo nulemtas paties likimo. Ji – CODA, tad vertėjos amato pradžiamokslį praktiškai išbandė dar vaikystėje. Kaip sakė pašnekovė, tai buvo natūralus ir suprantamas dalykas. „Gal tik turėjau anksčiau suaugti, nei kiti tokio amžiaus vaikai“, – svarsto.

Jei pagalba tėvams mažai mergaitei neatrodė kažkoks iššūkis, tai mokykloje jų netrūko. Pasak Violetos, jos gimtoji kalba yra gestų kalba, o kalbėti sakytine kalba ji išmoko darželyje. Ten stipri logopedė ją sugebėjo paruošti taip, kad ji su visa grupe išėjo į pirmąją klasę. Deja, mokykloje mergaitei prasidėjo tikras pragaras. Net sunku įsivaizduoti, ką teko ištverti mažam vaikui, susidūrusiam su suaugusiųjų žiaurumu, nes tėvai dėl klausos negalios negalėjo apginti.

„Žinodama, kad esu iš kurčiųjų šeimos, mokytoja mane laikė nenormalia. Jei kažkas nepasisekdavo, ji žemindavo ir mušdavo visos klasės akivaizdoje. Mušdavo ir kitus vaikus, bet su manimi ji elgdavosi žiauriausiai“, – apie baisų pedagogės elgesį Violeta pasakojo negalėdama sulaikyti ašarų. Matydamos nelaimingą mergaitę, stengėsi padėti kaimynės: viena mokė skaityti, kita – rašybos, tačiau žiaurumas ir kuriamas pragaras tęsėsi trejus metus, kol mokytoja rado būdą, kaip Violetos atsikratyti.

Iš pradžių ją siuntė į komisiją, kad atiduotų į specialiąją mokyklą, vėliau buvo nuspręsta ją perkelti į logopedinę mokyklą. Ten Violeta buvo priimta į penktą klasę ir prasimokė trejus metus. Ne ką lengviau buvo ir ten: gėdijosi jau paties žodžio ,,internatas“, neturėjo draugų, nes logopedinėje mokykloje mokėsi vaikai, turintys didelių negalių. Pasakodama apie tą skaudų – baimės, gėdos, vienišumo laikotarpį moteris dabar sako: „O ką aš, būdama vaikas, galėjau padaryti?“

Galų gale ir vėl padėjo kaimynė. Moteris, sutikusi grįžtančią iš internato mergaitę ir išgirdusi, ką ten jai tenka išgyventi, ėmėsi veiksmų padėti ištrūkti. Pagalbą rado tuometėje nepilnamečių vaikų inspekcijoje. Ten dirbusi viena darbuotoja pažinojo Violetos mamą ir ryžosi padėti.

Savo vietos po saule paieškos

Išėjusi iš internato, Violeta mokslus vidurinėje mokykloje tęsė neakivaizdiniu būdu. Nors pagal savo amžių turėjo būti 10 klasėje, bet pagal žinių lygį mokėsi 8 klasėje. Kadangi mokydavosi tik vieną savaitę per mėnesį, nepilnamečių vaikų inspekcija pareikalavo, kad mergina įsidarbintų. Būdama 15 metų, Violeta įsidarbino ,,Stumbro“ gamykloje, kur dirbo jos mama. Baigdama 11 klasių, ji jau ėjo laborantės pareigas. Ilgiausiai, 11 metų, išdirbo Kauno r. įsikūrusioje „Sanito“ įmonėje, ten gyventi išvyko kartu su vyru.

Gimė dvi dukros. Santuokai iširus, 1990 m. Violetai su mažomis mergaitėmis teko grįžti į Šiaulius. Kreipėsi į tuometę darbo biržą, bet dukroms pradėjus lankyti mokyklą patinkančio darbo paieškas teko nustumti į šalį ir imtis bet kokio darbo. Įsidarbino įmonėje „Valumina“, kuri užsiėmė namų valymo, tvarkymo darbais. Po trejų metų, smarkiai pablogėjus sveikatai, gydytojai rekomendavo atsisakyti tokio darbo.

Pagaliau mėgstamas darbas

Iš pažįstamų išgirdusi, kad Šiauliuose bus kuriamas Lietuvių gestų vertėjų centras, ryžosi pasiūlyti savo paslaugas. Nuvykusi į Šiaulių rajono savivaldybę, V. Grygelienė pasisakė mokanti gestų kalbą ir buvo pirmoji kandidatė į šį darbą. „Kai pateikiau dokumentus įsidarbinti, labai jaudinausi, kad tik mane priimtų. Nė nereikia sakyti, kad, sulaukusi teigiamo atsakymo, tiesiog džiūgavau. 2005 m. vasario mėnesį įkurtame tuomečiame Šiaulių lietuvių gestų kalbos vertėjų centre

Kartu su mama ir tėčiu.

Tėvelių auksinių vestuvių metinės.

Tėveliai prie garsiosios „Geležinės lapės“.

darbą pradėjome trise: direktorius, buhalterė ir aš“, – prisiminė pašnekovė.

Pasak Violetos, darbą reikėjo pradėti nuo balto lapo. Administracija tvarkė dokumentaciją ir finansus, o ji mąstė, kaip pritraukti į centrą kurčiųjų bendruomenę. Žmones ji puikiai pažinojo, ne kartą buvo vertusi jų namuose. Tačiau dabar reikėjo jiems išaiškinti ir juos motyvuoti, kad ateitų pasinaudoti paslauga į centrą. Toks buvo Violetos didžiausias rūpestis ir pirmieji žingsniai centre.

Tai nebuvo lengva, prisiminė moteris, nes kurtieji buvo įpratę, kad jiems būtų verčiama namuose ir užsispyrę nenorėjo nusileisti. Teko kreiptis į tuometę Šiaulių kurčiųjų centro vadovę, rengti susirinkimus, kviesti Lietuvos kurčiųjų draugijos atstovus, kad įtikintų kurčiuosius naudotis vertimo paslaugomis.

Pašnekovė atviravo, kad iki šiol saugo sąsiuvinį, kuriame buvo registruoti pirmieji klientai. Anot jos, laikui bėgant, žmonės ėmė vis labiau pasitikėti, įsitikino, kad laikomasi konfidencialumo, paisoma etikos, ir klientų sąrašas jos sąsiuvinyje ėmė ilgėti. Tiesa, Violetai teko versti ne tik miesto, bet ir rajono kurtiesiems. Deja, vertėjai su klientu tekdavo glaustis rajono savivaldybės koridoriuje, vėliau – buhalterės kabinete, apie jokį komfortą kalbos negalėjo būti.

Užtruko, kol patalpos buvo skirtos, kol padaugėjo vertėjų. 2006 metais praktiką atliko pirmoji studentė, pasilikusi po studijų dirbti centre. Netrukus įsidarbino dar viena vertėja iš kurčiųjų šeimos, taip pat CODA – Gintė Vaitkuvienė. Violeta 2006 m. įstojo į Šiaulių kolegiją. 2010 m. ten įgijo socialinio darbo specialybę. 2019 m. Vilniaus kolegijoje įgijo lietuvių gestų vertėjos kvalifikaciją.

Mūsų herojė neslepia, jog tai buvo nelengvas laikotarpis: darbas vertėjų centre, studijos, augančios dvi dukros, mamos liga ir mirtis. Dabar Violetos dukros jau suaugusios. Jaunesnioji dukra su sūneliu ir draugu gyvena Anglijoje, o vyresnioji, universitete įgijusi sveikatos edukologijos specialybę, – Šiauliuose. Abi dirba grožio srityje.

Pasikeitė ir situacija Šiaulių teritoriniame skyriuje. Šiuo metu jame dirba 9 specialistės. Iš jų dvi aptarnauja Šiaulių rajono kurčiuosius. Gestų kalba gyva, nuolat kinta, todėl vertėjos stengiasi tobulėti, kelti kvalifikaciją: dalyvauja mokymuose, vebinaruose (internetiniuose seminaruose). Juk versti tenka ne tik besitvarkantiems savo reikalus kurtiesiems, bet ir valdžios institucijose.

Atgaivą po įtemto darbo V. Grygelienė sako randanti gamtoje, savo išpuoselėtame sode. O tamsiais vakarais – ima į rankas mezginį. Šį pomėgį ji perėmė iš mamos, kurios rankdarbių skrynią teigia sauganti iki šiol.

Į pasakojimą tilpo dar du sunkūs gyvenimai

Tai, kad Violeta ir jos jaunesnioji sesuo Virginija gimė girdinčios, yra normalu, nes jų tėvai taip pat gimė girdintys girdinčiųjų šeimose. Abu klausos neteko kūdikystėje: tėtis apkurto persirgęs plaučių uždegimu po netinkamos antibiotikų dozės, o mama – nuo kažkur kritusi pažeidė klausos nervą.

Mama baigė tuometę Kauno kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų mokyklą, kur išmoko gestų kalbos ir įgijo siuvėjos specialybę. Iš pradžių Kaune ir dirbo, po to grįžo į gimtąjį Radviliškio rajoną pas tėvus. Tačiau ir ten ilgai neužsibuvo, nes, neturėdama draugių, jautėsi vieniša, o motina vertė dirbti laukuose. Kad iš to išsivaduotų, pabėgo į Šiaulius, ten susirado kurčiųjų klubą, susipažino su vadove, kuri padėjo jaunai merginai įsidarbinti „Elnio“ fabrike. Į Šiaulius atskubėjusią dukros ieškoti motiną vadovė nuramino, jog mergina yra atsakinga, dirba ir gyvena saugioje aplinkoje.

Violetos tėčio Grigorijaus kelias į Šiaulius taip pat panašus. Augo Rokiškio rajone su dviem seserimis. Tiesa, vaikystėje kurčias vaikas nebuvo ugdomas. Kodėl jo tėvai neleido mokytis, Violeta nežinanti. Girdėjo tik tiek, kad, būdamas labai gabus ir smalsus, jis, laukdamas sesers, kol baigsis pamokos, stebėdavo pro atvirą klasės langą, kaip mokytoja moko vaikus matematikos, ir taip išmoko labai gerai skaičiuoti.

Gyvenimas pasikeitė, kai sutiko Rokiškyje geranorišką ir šviesaus proto jaunuolį su regos negalia. Tai buvo Juozas Zaveckas, vėliau dirbęs Rokiškio žiniasklaidoje.

Šis vaikinas, nuvykęs su būsimu Violetos tėčiu į kaimą, paaiškino jo tėvams, kad Vilniuje yra amatų mokykla, kurioje jaunuoliai su klausos negalia gali įgyti specialybę. Nors tėvai prieštaravo, liepę likti kaime ir dirbti ūkio darbus, Violetos tėtis ryžosi išvykti į sostinę. Ten jis mokėsi ketverius metus, išmoko gestų kalbos bei krosnių statybos amato.

1961 m., grįžęs į tėviškę, tėvų namų virtuvėje sumūrijo pečių, o svetainėje – koklinę krosnį. Tėvai buvo labai patenkinti, tačiau vaikinui trūko bendravimo su bendraamžiais, tad jis ryžosi išvykti į Šiaulius.

Atvykęs į miestą, įsidarbino 5-ajame statybos treste, kur, pasak pašnekovės, dirbo iki pat pensijos. Šiaulių kurčiųjų klube susipažino su būsima Violetos mama Genovaite Gražina ir 1965 m. susituokė. Iš pradžių jauna šeima gyveno statybininkų bendrabutyje, vėliau gavo butą name, kuriame gyveno daugiau kurčiųjų šeimų.

Džiaugsmas ir nerimas dėl kurčiųjų bendruomenės

V. Grygelienė sakė, jog kurčiųjų bendruomenė jai iki šiol labai artima, juk su jais prabėgo jos vaikystė, ankstyvieji jaunystės metai. Tėvai buvo aktyvūs bendruomenės nariai. Mama lankė tautinių šokių būrelį, dalyvavo vaidinimuose, meno šventėse, ekskursijose, visur vesdavosi ir ją. Klube vyko daug renginių, švenčių, parodų. Jos mama buvusi tikra auksarankė: yra surengusi ir savo mezginių bei nėrinių parodų.

Tiesa, pašnekovės nuomone, anksčiau bendruomenės nariai bendravo šilčiau, artimiau, dabar jaunimas labiau persikėlė į virtualią erdvę. Tačiau, palyginti su tuo, kas buvo prieš 40–30 metų, asmenys su klausos negalia – visai kitokie žmonės. Pašnekovė tai sieja su informacinėmis technologijomis.

Anksčiau, pasak jos, kurtieji buvo žeminami ir pačių artimiausiųjų: tėvų, brolių, seserų ir aplinkinių, manyta, kad jie negali nieko kito, tik dirbti „juodą“ darbą. Dabar jauni žmonės baigia mokslus, įgyja išsilavinimą, susiranda mėgstamus darbus.

Baigdama mūsų pokalbį, Violeta linkėjo kurtiesiems sėkmingos įtraukties į visuomenę, nes dabartinis laikmetis siūlo daug galimybių. Taip pat – tolerancijos bei supratimo vertėjams, kurie visada stengiasi kuo kruopščiau atlikti savo darbą.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

LKSK archyvo nuotr.

Treneris S. Liaugminas: su savo auklėtiniu M. K. Sinkevičiumi, drauge su LKSK prezidentu E. Kriūnu, pagerbiamas politikių.

Pergalėms reikia dviejų: trenerio ir atleto

Kalbino Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Sauliaus LIAUGMINO vardas daugiau kaip 10 metų linksniuojamas kurčiųjų sporto metraščiuose. Nuo tada, kai jo auklėtinis – graikų ir romėnų imtynininkas Mantas Kazimieras Sinkevičius užkopė į pasaulio kurčiųjų reitingų olimpą ir įsitvirtino pačioje jo viršūnėje. S. Liaugminas – pats praeityje garsus imtynininkas, dabar žinomas treneris ir pedagogas. Tai – sporto specialistas, ne tik prakalbinęs tylą, kaip skambiai sakoma už kurčiųjų sistemos ribų, bet ir paties įkurtame imtynių sporto klube „Lokiai“ užtikrinantis aukštus sportinės kultūros standartus ir lygias galimybes visiems.

Kas yra treneris?

Trenerio S. Liaugmino ir auklėtinio M. K. Sinkevičiaus tandemas toks ypatingas, kad iš tikrųjų norėtųsi bent pabandyti perprasti jo esmę. Mantas savo trenerį Saulių ne kartą yra pavadinęs „daugiau negu treneriu“. Tarp eilučių skaitėme apie sportininko dėkingumą už įgūdžius, tarpusavio pagarba grįstą bendrystę, pasitikėjimą ir rūpestį.

O ką apie trenerio pašaukimą mano tarptautinės kategorijos graikų ir romėnų imtynių treneris S. Liaugminas? Pono Sauliaus teigimu, treneris ir turi būti daugiau nei tik mokytojas. Prireikus jis – ir tėvas, motina, brolis, draugas, patarėjas, psichologas, advokatas, vairuotojas, dietologas ir net sportininko šeimos draugas. Pokalbis atskleis, kad tai – ne skambi frazė, bet kasdien iš naujo pakartojamas įsipareigojimas su savo auklėtiniais dalintis ne tik žiniomis, patirtimi, bet ir laisvu laiku, savo gyvenimu.

Sportinę karjerą nukovė sovietai

S. Liaugminas yra daugkartinis graikų ir romėnų imtynių Lietuvos čempionas, prizininkas. Jo karjeros pikas – Sovietų sąjungos laikais. Tuo metu dalyvauti Europos ir pasaulio čempionatuose „sistema“ retai kada išleisdavo, tad Sovietų sąjungoje, tarsi kokiame atskirame pasaulyje, tarp imtynininkų virė arši konkurencija.

Sunku pasakyti, kaip būtų susiklosčiusi įsibėgėjanti sportininko karjera, jei ne privaloma karinė tarnyba sovietų armijoje. Priverstinė dviejų metų pertrauka, kaip vėliau paaiškės, sužlugdė sportines viltis nepataisomai. Pasak pašnekovo, kūnas per tą laiką atprato nuo krūvių, tad prie intensyvių treniruočių po ilgos pertraukos grįžusiam sportininkui teko daugiau gydytis traumas nei sportuoti. Apie 2000-uosius metus

Saulius Liaugminas yra imtynininko su klausos negalia **Manto Kazimiero Sinkevičiaus** treneris. Saulius pats buvęs imtynininkas, yra Lietuvos sporto universiteto dėstytojas, imtynių klubo „Lokiai“ įkūrėjas ir treneris. Klube treniruojasi ir prie trenerių komandos prisijungė ir imtynininkas Mantas. Su Sauliumi kalbėjomės apie Manto stiprią valią, kantrybę ir gebėjimus. Taip pat, kad, be meistriškumo, pergalėms reikia, jog tarp trenerio ir sportininko būtų suderinamumas ir pagarba.

S. Liaugminas paskutinį kartą stojo ant imtynių kilimo.

Tačiau be imtynių save sunkiai įsivaizdavo, todėl arčiausiai jų galėjo būti tapdamas treneriu. Įgijo atitinkamą išsilavinimą ir pasekė savo tėčio, praeityje taip pat garsaus graikų ir romėnų imtynių meistro ir pedagogo doc. Adolfo Liaugmino pėdomis. Laikas parodė, kad sūnus Saulius tėčio darbo kokybės kartelę iškėlė dar aukščiau.

Imtynių sporto kaina

Imtynės nėra pati populiariausia sporto šaka Lietuvoje, atviravo treneris. Kol mažieji imtynininkai tampa pilnamečiai, net ir iš jau esamo berniukų būrio ne mažai atsisijoja. 18 metų ant imtynių kilimo sulaukusius vaikinus sporto šaka išbando dar kitaip. Treniruotės – dukart per dieną. Kaip suderinti sportines ambicijas, finansinį savarankiškumą ir įgyti išsilavinimą? Be to, reikia nuolat galvoti, ką dėti į burną, tenka laikytis atitinkamo mitybos plano, o tai nepigu. Tad esą lieka tik ištvermingiausieji. Ir tik tie, kurie patenka į olimpines atrankas, gali atsikvėpti lengviau: jų stipendijos solidesnės ir mažiau tenka sukti galvą dėl išgyvenimo.

Mūsų herojus leidžia suprasti, kad visus šiuos išbandymų etapus jis įveikė ir pats. Ne ką mažiau sudėtingas, pasirodo, ir trenerio „gimimo ir augimo“ procesas. S. Liaugminas trenerio karjerą pradėjo ir iki šiol tęsia Kauno savivaldybės sporto mokykloje „Gaja“. Jis prisimena, kad iš pradžių teturėjo vos kelis auklėtinius. Mažas darbo krūvis – vadinasi,

Apdovanojami M. K. Sinkevičius ir S. Liaugminas.

Varžyboms ruoštis Mantui talkina A. Liaugminas (d.).

LKSK archyvo nuotr.

Triumfas pasaulio graikų ir romėnų imtynių č. Biškeke.

mažas atlyginimas. Jaunam vyrui grįžti namo mėnesio gale su 200 litų alga kišenėje nebuvo labai išdidu.

Bet juk viskas keičiasi. Kilo kvalifikacija, augo S. Liaugmino kaip trenerio prestižas, daugėjo darbo valandų ir finansinė padėtis ėmė taisytis.

„Lokių“ klubo įkūrėjas

Siekdamas populiarinti kovines sporto šakas tarp kauniečių, 2004 m. „Gajos“ mokyklos bazėje S. Liaugminas įkūrė Kauno imtynių sporto klubą „Lokiai“. „Gaja“, kaip užsiminė, suteikia metodinę bazę ir trenerių etatus, o „Lokiai“ rūpinasi komandos identitetu, dalyvavimu čempionatuose ir papildomu finansavimu. Taigi, pedagogui ir treneriui teko atsiraitoti rankoves ir papildomai imtis vadinamųjų rinkodaros specialisto bei vadybininko pareigų. Pašnekovas sako tiesiai šviesiai: „Kovinių sporto šakų klubai be privačių rėmėjų neišsilaikytų.“

Įdėtos pastangos duoda gražių vaisių. Šiandien graikų ir romėnų imtynių sporto klubo „Lokiai“ pavadinimas ir trenerio S. Liaugmino vardas gerai žinomi Europoje. Jo auklėtiniai Europos jaunių ir suaugusiųjų čempionatuose yra prasibrovę į geriausiųjų penketukus. Tokie imtynininkai, kaip Aistis ir Justas Liaugminai, Titas Kerševičius nuolat skina pergales Lietuvos jaunimo ir suaugusiųjų čempionatuose. Tad, be kita ko, jau galime kalbėti ir apie imtynininkų Liaugminų dinastiją.

Vis dėlto didžiausią pripažinimą S. Liaugminui pelnė darbas su M. K. Sinkevičiumi. Treneris pagarbiai primena savo pirmtakus kolegas: trenerį Algimantą Raupelį, ugdžiusį Mantą nuo mažiuko, vėliau trumpai su juo dirbusį Vidą Palecką.

„Paskui jis pasiprašė pas mane, ir mums neblogai sekėsi“, – santūriai komentuoja treneris. „Neblogai“ yra tai, kad M. K. Sinkevičius yra daugkartinis deflimpiadų, pasaulio ir Europos kurčiųjų čempionatų nugalėtojas ir prizininkas, Lietuvos girdinčiųjų čempionatų nugalėtojas ir prizininkas. Tačiau galimai treneris galvoje turi psichologinį suderinamumą?

„Mantas tapo treneriu, tad dabar esame ir kolegos“, – šypsosi į telefono ragelį mūsų herojus. Ir, reikia manyti, jų bendrystė įgavo dar kitokios brandos.

Apie auklėtinio negalią ir galias

Kiek daug šiandien gražių žodžių apie lygias galimybes asmenims su negalia, bet turbūt nereikia ilgų išvedžiojimų apie tai, kad žodžiai ne visada sutampa su darbais. Apie Manto klausos negalią treneris prabilo tik žurnalistės iniciatyva, o apie įtrauktį visai nekalbėjo. Tai gal negalia eliminuota? Ir dar. Sunku būtų patikėti, kad be S. Liaugmino rekomendacijos M. K. Sinkevičiui patikėtas trenerio darbas. Beje, ir su girdinčiais, ir su kurčiais vaikais. Ar čia ir nėra tikrų tikriausia įtrauktis ir pasitikėjimo asmeniu su negalia deklaracija?

Treneris nepraklausė ir apie negalią, sako: „Sutrikusios klausos asmenų vestibiuliarinis aparatas „veikia“ kitaip, koordinacija šiek tiek yra sutrikusi. Juk todėl girdinčiųjų ir kurčiųjų varžybos ir organizuojamos atskirai.“ Kaip bebūtų, Manto rezultatai tarp girdinčiųjų patys už save kalba, jog darbas, valia ir talentas kartu sudėjus yra stipresni už ją.

Dar labai rūpėjo garsiosios graikų ir romėnų imtynininkų dietos. Ar jų sunku laikytis? Mantas, žinia, varžosi 77 kg svorio kategorijoje, o įprastai jo svoris yra kiek didesnis.

Pašnekovas mini du iš kelių dietos variantų. „Smūginį“, kai ribojamas išgeriamo vandens kiekis ir kuris yra psichologiškai sunkus, ir nuosaikesnį, palaipsnį, kurį paprastai renkasi Mantas, kai esą pramaišiui taikomos angliavandenių ir baltymų dietos. Pašnekovas didžiuojasi, jog jo auklėtinis įgudęs svorio metimo planą sudaryti pats. Suprantame, kad tai svarbus įgūdis.

Ir čia pat komentuoja, kad svorį mesti sporte – tai ne vien atsikratyti priaugtų kilogramų. Dietos laikymosi laikotarpiu labai svarbu taip subalansuoti mitybą, kad sportininkui ir kristų svoris, ir jis jaustųsi labai gerai, būtų energingas, stiprus. „Už tai, kad vien sugebėjai numesti svorio, niekas medalių nekabina“, – linksmai komentuoja apie valios ir proto reikalaujantį iššūkį pašnekovas.

Mantas anksčiau yra skundęsis dėl psichologinių problemų prieš varžybas ir jų pradžioje. Trenerio teiraujamės, kaip yra dabar? „Tai kad visi sportininkai turi psichologinių sunkumų. Kaip galima prieš varžybas nesijaudinti? – į klausimą atsako klausimu. Ir pagaliau (!) nesusitvardo: „Įsivaizduokite žmogų su pilna kuprine plytų (čia – vaizdus savijautos prieš atsakingas varžybas apibūdinimas – *red.*). O tada kas nors prieina ir įmeta dar dvi papildomas (čia treneris – daugiausiai apie žurnalistus), sakydamas: „Na, kaip? Ko šiandien galime iš tavęs tikėtis?“ Ir galų gale turime pavyzdį, kodėl treneris turi būti advokatas, tėvas, motina, draugas ir psichologas.

Dar kalbame apie savybes, kurios Mantą veda į pergales: atsakomybę, valią, pareigingumą, darbštumą. Apie tarpusavio pagarbą pašnekovas sako: „Todėl, kad aš – treneris, o jis mano auklėtinis, tai nėra, kad aš savaime aukščiau, o jis – žemiau. Kaip žmonės mes esame lygūs ir atitinkamai vienas kitą ir gerbiame.“ Ir dar papildo: „Jeigu nieko neplanuoto nenutiks, Mantas yra visiškai pajėgus dabartiniu lygiu įveikti dar vieną olimpinį ciklą.“ Tačiau čia pat pastebi: pergalių planavimas yra nedėkingas užsiėmimas.

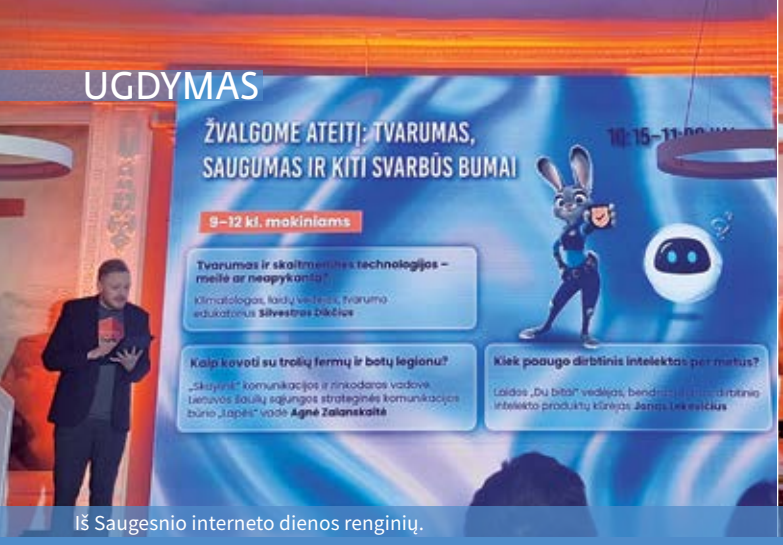
Kai du ir du lygu dešimt

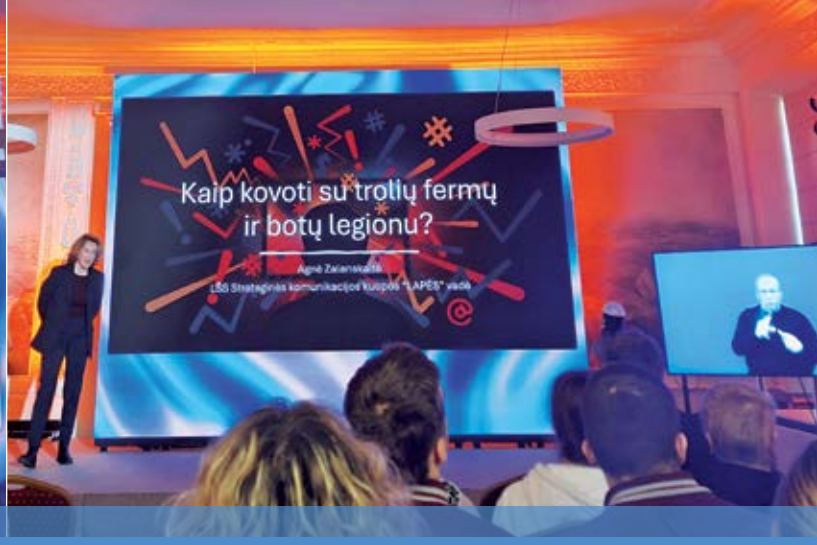
Apie graikų ir romėnų imtynes girdėjome sakant, kad tai – kovinė sporto šaka, kurioje sėkmė priklauso nuo to, kaip gerai galva valdo raumenis. Kitaip tariant, tai – intelektualus sportas. Tačiau interviu artėjant į pabaigą, neapleidžia mintis, kad, be tokių dedamųjų, kaip auklėtinio talentas ir trenerio meistriškumas, jų ypatingas ryšys, nuoširdus nenutrūkstamas darbas ir dviejų protų jungtis, pergalėms tarsi trūksta iki šiol neįvardyto dėmens.

Atrodo, kad ponas Saulius supranta, apie ką klausimas. Patyli, o tada sako: „Negalime apsiriboti imtynių technikos šablonais, nusistovėjusiais, įprastais veiksmais, nes juk visi juos žino ir visi taiko. Reikia nuolat galvoti, ieškoti naujo, gal net susapnuoti.“

Ir supranti, kad graikų ir romėnų imtynės – tai ne tik raumenų, kaulų, sausgyslių, taktikų ir protų dvikova. Stiprus trenerio ir sportininko duetas geba imtynes pakylėti iki kūrybos lygmens. O tada tai paslaptingu būdu virsta sinergija: t. y. kai minėtų stiprybių bendra suma sukuria už save didesnį rezultatą.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Iš Saugesnio interneto dienos renginių.

Saugaus interneto dienos minėjimas

Rasa RUSOVIČIŪTĖ

Vasario 10 d. minima Saugesnio interneto diena (SID).

Vasario 10 diena yra Saugaus interneto diena. Tądien Vilniaus kurtieji mokiniai mokėsi atpažinti internetines grėsmes, tokias, kaip patyčios, sukčiavimai, melagingas turinys. Mokėsi naudotis internetu atsakingai.

Pagrindinis SID tikslas – atkreipti dėmesį į aktualias skaitmenines grėsmes: patyčias, sukčiavimą, žalingą turinį bei skatinti saugesnį ir atsakingesnį interneto bei skaitmeninių technologijų naudojimą, ypač tarp vaikų ir jaunimo.

Ne pirmi metai, kai Lietuvos kurčiųjų ir neprigirdinčiųjų ugdymo centras (LKNUC) jungiasi prie Ryšių reguliavimo tarnybos inicijuojamo nacionalinio renginio „Skaitmeninė banga“ tiesioginės transliacijos. Šiais metais dalis mokinių, pagal atskiras amžiaus grupes, „gyvai“ dalyvavo renginyje, kuris vyko Vilniaus m. Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos didžiojoje salėje.

Dalis I ir II gimnazijos klasių mokinių vyko išklausyti pranešimo, tema „Žvalgome ateitį: tvarumas, saugumas ir kiti svarbūs bumai“. Pranešime buvo kalbama apie tvarumą ir skaitmenines technologijas: kaip kovoti su trolių ir botų legionu, kiek per metus paaugo dirbtinis intelektas.

6, 7 klasės mokiniai išklausė pranešimą „Mokomės draugauti su technologijomis“ ir daugiau sužinojo apie dronus bei robotikos virusus. Parengiamosios, 3 ir 4 klasių mokiniai dalyvavo „Lėlės“ teatro spektaklio „Evoliucija“ veikėjų pranešime „Kaip elgtis interneto džiunglėse?“ Likusių klasių mokiniai jungėsi prie renginio tiesioginės transliacijos per „YuoTube“ socialinį tinklą.

R. Rusovičiūtės nuotr.

Akiratis

Indeksas 0002
UŽEIKITE, SKAMBINKITE, RAŠYKITE
Šv. Kazimiero g. 3, LT-01303 Vilnius
Telefonas pasiteirauti (8 5) 261 5593
El. p. redakcija@lkd.lt

Redaktorė
Nijolė KRASNIAUSKIENĖ
ISSN 1648–5882
Maketavo
Judita ŠPOKAUSKIENĖ

Ofsetinė spauda. 2 sp. l.
Tiražas 600 egz.
Spausdino BĮ UAB „Baltijos kopija“
Kareivių g. 13B LT-09109 Vilnius
Užsakymas 67 096

Projektą „Akiratis“ – žinių ir dialogo erdvė kurčiųjų bendruomenei“ iš dalies, 30 000 eurų suma, finansuoja MRF.

Rašiniai trumpinami redakcijos nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami, nesaugojami.
Laikraštyje spausdinamų straipsnių bei laiškų autoriai išsako savo, o ne redakcijos nuomonę.